

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

De leden-waterschappen
t.a.v. de voorzitters, leden van de CBCF
en de secretarissen-directeuren

datum
5 februari 2021

ons kenmerk
111270/RN

contactpersoon
Wijnand Dekking

betreft
Omgevingswet: status en proces
onderzoek financiële effecten

uw kenmerk
-

e-mail
wdekking@uvw.nl

doorkiesnummer
070-351 98 59

Geachte leden,

Op dit moment wordt er op diverse fronten hard gewerkt aan de implementatie van de Omgevingswet. Dat gebeurt in uw eigen organisaties, maar ook in het Haagse. Deze brief gaat vooral over een onderzoek naar de te verwachten financiële effecten van de wet, waarbij wij als Unie momenteel volop betrokken zijn. De minister heeft de beide Kamers op 5 februari over het proces van dit onderzoek geïnformeerd en met deze brief informeren wij de waterschappen hierover. Voorafgaand daaraan informeren wij u over de status van de parlementaire behandeling van één van de laatste delen van de regelgeving waarover nog moet worden besloten.

OMGEVINGSWET VRIJWEL ZEKER NIET CONTROVERSieEL

De datum van inwerkingtreden van de Omgevingswet moet nog bij Koninklijk Besluit worden bepaald en het voorstel daartoe moet nog bij de Tweede en Eerste Kamer worden neergelegd. Vandaar dat zowel de Eerste als de Tweede Kamer zich, nu het kabinet demissionair is, hebben gebogen over de vraag of dit dossier wel of niet controversieel moet worden verklaard. Omdat alle voorbereidingen bij de waterschappen er op gericht zijn om op in 2022 van start te gaan met het nieuwe stelsel, hebben wij er bij de beide Kamers op aan gedrongen om dit cruciale dossiers niet stil te leggen. Eerder deze week heeft de Eerste Kamer besloten het dossier niet controversieel te verklaren en vrijwel zeker doet de Tweede Kamer datzelfde op 9 februari a.s. Wij zijn hier erg tevreden over, omdat dit het in werking treden op 1 januari 2022 weer een stap dichterbij brengt.

ONDERZOEK FINANCIËLE EFFECTEN OMGEVINGSWET

Op dit moment wordt voor de tweede keer een integraal beeld opgemaakt van de financiële effecten van de stelselherziening in het omgevingsrecht. Eerder gebeurde dit in 2015 en dat 'financieel beeld' was de basis voor interbestuurlijke afspraken over de bekostiging van het nieuwe stelsel, die in 2016 zijn gemaakt. Over het financieel beeld zoals dat op dit moment wordt opgemaakt, zal op 21 april a.s. bestuurlijk overleg van de koepels van de decentrale overheden met de minister van BZK plaatsvinden. Daarna zal de minister een brief aan de Eerste en Tweede Kamer sturen over het financieel beeld en de resultaten van dit bestuurlijk overleg, waarbij ook de onderliggende onderzoeksrapporten openbaar zullen worden.

In het vervolg gaan wij in op de belangrijkste bestuurlijke kaders waarbinnen het integraal financieel beeld wordt ontwikkeld, wat de huidige stand van zaken is en op welke wijze we het financiële beeld binnen de vereniging willen bespreken.

Bestuurlijke kaders

De afspraken over de bekostiging van de stelselherziening in het omgevingsrecht zijn met name vastgelegd in het 'Financieel Akkoord' van juli 2016 en de in december 2018 gesloten 'Beheerovereenkomst Landelijke Voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet'.¹ De afspraken die vooral van belang zijn voor het thans lopende traject van het financiële beeld zijn de volgende:

1. In ieder geval een half jaar voor inwerkingtreding van de wet worden de financiële consequenties van de gehele stelselwijziging in beeld gebracht.
2. In ieder geval een half jaar voor inwerkingtreding van de wet vindt overleg plaats zodat het geheel van financiële consequenties, zoals op dat moment bekend, in ogenschouw kan worden genomen.
3. Het onder 1 bedoelde onderzoek en het onder 2 bedoelde overleg hebben niet het karakter van een evaluatie, maar vormen de input voor een gezamenlijk te accorderen opzet van een monitoringsinstrument. Op basis van de resultaten van deze monitor vindt er in 2022 een eerste financiële evaluatie plaats, waarin vooral de eenmalige invoeringskosten (transitiekosten) centraal staan.
4. In 2023 en in 2027 vinden evaluaties plaats van alle financiële effecten van de stelselherziening en van de afspraken over de bekostiging daarvan.

Het onderzoek dat op dit moment plaatsvindt, vult de hierboven vermelde afspraak 1 in en mondt uit in een integraal beeld van de financiële effecten van de Omgevingswet. Dit financieel beeld wordt besproken in een bestuurlijk overleg dat op 21 april a.s. wordt gehouden (= afspraak 2 hierboven), waarna de minister van BZK de Eerste en Tweede Kamer informeert.

Financieel onderzoek en rapport over de 'transitiekosten'

Momenteel wordt dus een tweede integraal beeld van de eenmalige en structurele financiële effecten van (de invoering van) het stelsel opgemaakt. Het gaat hier in feite om een update van het onderzoek uit 2015 dat eerder in deze brief is beschreven: op basis van de kennis en het inzicht die er op dit moment zijn, vindt er een zo goed mogelijke inschatting plaats van de investeringen, transitiekosten en structurele kosten/besparingen die met de (invoering van de) Omgevingswet samenhangen. Het integraal beeld wordt opgebouwd op basis van een groot aantal deelonderzoeken die door onafhankelijke onderzoekers zijn of momenteel nog worden uitgevoerd. De cijfers zijn op dit moment nog onvoldoende hard om met de waterschappen te kunnen delen. Het is de bedoeling dat het integraal beeld medio maart a.s. beschikbaar is.

De minister van BZK heeft de Eerste en Tweede Kamer deze week over het proces van het tot stand komen van en het aanstaande bestuurlijke gesprek over het financieel beeld geïnformeerd. Omdat de Eerste Kamer daar specifiek om heeft verzocht, heeft de minister de Kamers daarbij, vooruitlopend op de afronding van diverse overige onderzoeken en het opstellen van het integraal financieel beeld, ook al één van de deelonderzoeken toegestuurd. Het gaat om het onderzoeksrapport van KPMG over de invoeringskosten van de Omgevingswet, genaamd 'Onderzoek transitiekosten Omgevingswet'. Op grond van door gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk aangeleverde informatie schat KPMG in dat er door de vier overheden in de transitieperiode 2016-2029 een bedrag van in totaal ongeveer 1,6 miljard euro wordt besteed aan de invoering van de Omgevingswet. Het gaat om een bedrag van ruwweg 1,4 miljard euro voor gemeenten, ongeveer 100 miljoen euro voor provincies, circa 70 miljoen euro voor waterschappen en ongeveer 76 miljoen euro voor het Rijk. Een deel van deze bedragen is al besteed. Verder merken wij hierbij op dat dit substantiële bedragen zijn, die hoger zijn dan waarvan in 2016 werd uitgegaan, maar ook dat deze kunnen pas goed worden beoordeeld als ze op een later moment in het integraal beeld in het

¹ Voor beide akkoorden geldt dat de Ledenvergadering van de Unie daar vooraf mee heeft ingestemd.

perspectief worden geplaatst van de structurele kosten en de besparingen die het gevolg zijn van de werking van de Omgevingswet.

Via de volgende link kunnen de brief van de minister van BZK en het KPMG-rapport worden geraadpleegd: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z02498&did=2021D05457

Betrekken van de vereniging bij het financieel beeld

Er wordt toegewerkt naar een bestuurlijk overleg over het financieel beeld op 21 april a.s., waaraan de Unie uiteraard zal deelnemen. Het financieel beeld is gebaseerd op cijfers die medio maart a.s. voldoende hard zijn. Het Uniebestuur heeft eind 2019 toegezegd het financieel beeld binnen de vereniging te zullen agenderen. Bestuurlijk gebeurt dat in de Commissie Bestuurszaken, Communicatie en Financiën (CBCF), maar de geplande vergadering van 26 februari komt hiervoor te vroeg. Wel zal in deze vergadering een mededeling voorliggen met meer informatie dan deze brief over het proces rond het financieel beeld. Zodra het financieel beeld beschikbaar is, wordt het schriftelijk voorgelegd aan de CBCF-leden, waarna, als de schriftelijke reacties vanuit de commissie hiertoe aanleiding geven, medio april een extra CBCF-vergadering wordt gehouden. Voorafgaand daaraan zullen de cijfers begin april worden besproken in het overleg van de programmamanagers Omgevingswet van de waterschappen (het PIO-overleg) en, indien er een extra vergadering van de CBCF gaat plaatsvinden, in een extra bijeenkomst van de Uniewerkgroep Bedrijfsvoering, Digitalisering en Dienstverlening, eveneens begin april. Deze werkgroep kan daarin een advies aan de commissie opstellen.

Het tijdspad samengevat

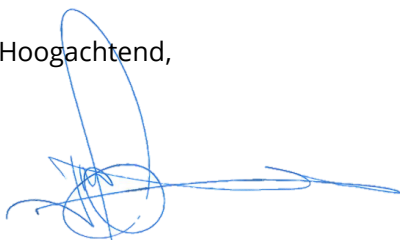
Omdat deze brief heel veel momenten en gebeurtenissen bevat, zetten wij de belangrijkste op een rij:

- 5 februari 2021: minister van BZK informeert beide Kamers over het proces rond het financieel beeld en stuurt hen daarbij het rapport over de invoeringskosten;
- 26 februari: CBCF bespreekt een mededeling met informatie over het proces rond het financieel beeld;
- medio maart: Uniebureau legt het financieel beeld schriftelijk voor aan de CBCF-leden;
- begin april: PIO-overleg bespreekt het financieel beeld;
- begin april 2021: eventuele extra WBDD-vergadering als voorbereiding op eventueel ingelaste CBCF-vergadering;
- medio april: eventuele extra CBCF-vergadering om het financieel beeld te bespreken;
- 21 april: bestuurlijk overleg van koepels met de minister van BZK;
- eind april: minister van BZK informeert beide Kamers over het financieel beeld en de uitkomsten van het bestuurlijk overleg, waarbij alle onderliggende rapporten beschikbaar komen.

Wij hopen u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

Indien deze brief aanleiding is voor vragen en/of opmerkingen van uw kant, kunt u zich richten tot Wijnand Dekking van ons bureau. U vindt zijn contactgegevens in het briefhoofd.

Hoogachtend,

drs. J.M.C. Smallenbroek
Algemeen directeur